

QuickScan 00

Smidsweg 24 te Westmaas

projectnummer 0468337.100
definitief revisie 00
7 oktober 2021

Inhoud

1. Inleiding	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Werkwijze	2
1.3 Ligging onderzoeksgebied	2
1.4 Geraadpleegde bronnen	3
2. verwachting van Ontplobbare Oorlogsresten	4
2.1 VEO Bommenkaart	4
2.2 Indicatieve Kaart Militair Erfgoed	5
2.3 REASeuro Kaart Oorlogshandelingen	6
2.4 Archief van het 2e Geniecommandement, Bureau Registratie Verdedigingswerken van het Ministerie van Defensie (beter bekend als het Bunkerarchief)	7
2.5 EOD: mijnenveldkaart	8
2.6 Literatuur	9
2.7 NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust en Genocidestudies	11
3. Conclusie en advies	12

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Van Iperen B.V. is voornemens om ter plaatse van de Smidsweg 24 te Westmaas nieuwbouw te realiseren waarbij verworven percelen bij het bedrijfsterrein worden betrokken. Om een inzicht te krijgen in de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten (OO) is in opdracht van Van Iperen B.V. deze QuickScan OO opgesteld.

Deze QuickScan Ontplofbare Oorlogsresten (hierna verkort tot QuickScan OO) heeft tot doel om een beeld te geven van de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten. Dit document is niet geschikt om te worden gebruikt als historisch vooronderzoek OO (HVO-OO) of voor het vrijgeven van een gebied op verwachting van OO. Wel is dit document geschikt om een inschatting te kunnen maken van de mogelijke risico's. Het resultaat van de Quickscan is afhankelijk van een beperkt aantal beschikbare bronnen. De kans is echter aanwezig dat mogelijk belangrijke informatie niet is verwerkt in dit document.

1.2 Werkwijze

De QuickScan OO wordt uitgevoerd door verschillende open-source bronnen die te raadplegen, die vervolgens worden aangevuld met locatiespecifieke literatuur en archiefmateriaal. Voor het raadplegen van de locatiespecifieke literatuur en archiefmateriaal werkt Antea Group in deze samen met de firma REASeuro. REASeuro is gespecialiseerd in onderzoek naar en het ruimen van OO en beschikt over een database waarin vele boeken en (internationaal) bronnenmateriaal is opgenomen.

Vanwege de beperkte doorlooptijd van dit document kunnen mogelijk belangrijke bronnen niet worden verwerkt in de rapportage. Derhalve is deze QuickScan OO niet geschikt om te worden gebruikt als Historisch Vooronderzoek-OO (HVO-OO). In de voorbereiding van een project waarbij de grond/waterbodem wordt geroerd is de opdrachtgever verplicht een onderzoek met betrekking tot de mogelijke aanwezigheid en risico's betreffende ontplofbare oorlogsresten uit te voeren. Dit is vastgelegd in het Arbobesluit (artikelen 2.26 en 4.10 lid 1 t/m 4). Het uitvoeren van een HVO-OO blijft nog steeds gewenst, om specifiek inzichtelijk te maken of er een kans bestaat op het aantreffen van OO binnen het huidige onderzoeksgebied. De QuickScan OO biedt echter direct een inventarisatie of er binnen het onderzoeksgebied oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden die mogelijk geleid hebben tot achtergebleven OO.

1.3 Ligging onderzoeksgebied

De onderzoekslocatie betreft het bedrijventerrein van Van Iperen B.V. aan de Smidsweg 24 te Westmaas. Het exacte onderzoeksgebied is weergegeven op de tekening die is opgenomen in bijlage 1.

De situering van de onderzoekslocatie is weergegeven op afbeelding 1.

Afbeelding 1. Recente luchtfoto van de globale ligging van het onderzoeksgebied (rood omlijnd) en omgeving. (bron: Google Maps)

1.4 Geraadpleegde bronnen

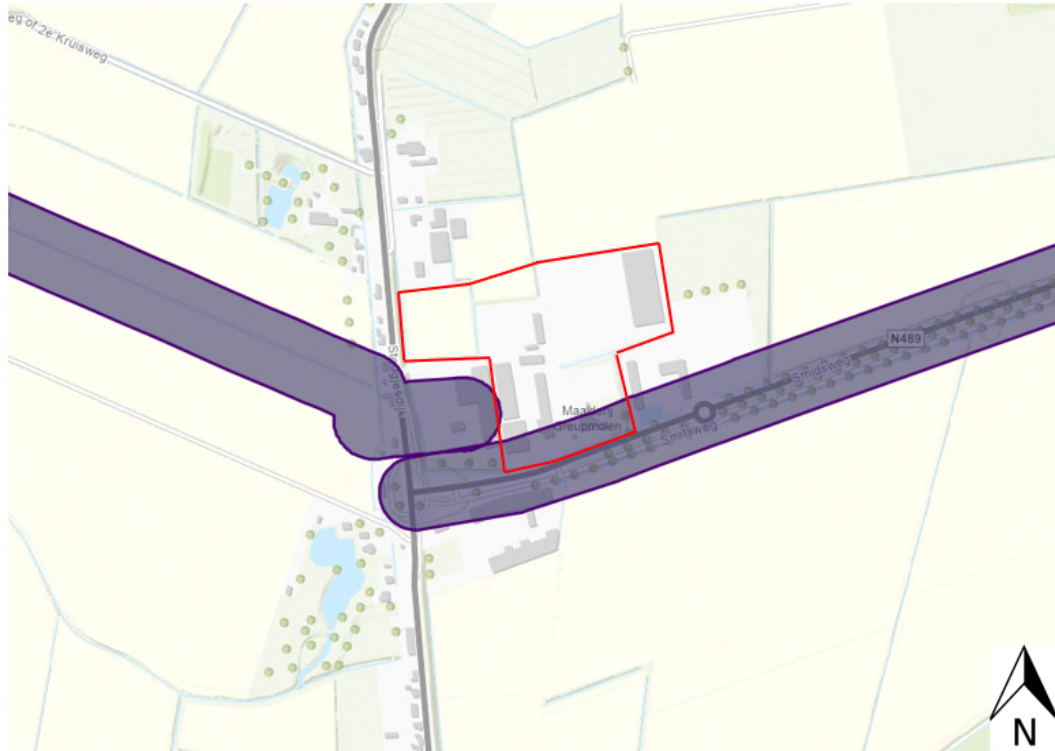
In tabel 1 is de literatuur weergegeven dat is geraadpleegd bij de vervaardiging van deze QuickScan. De geselecteerde bronnen zijn het meest gangbaar en bruikbaar om een eerste indruk op te doen. De bronnen zijn tevens afgeleid van de gebruikte literatuur door CS-000 gecertificeerde bedrijven.

Geraadpleegde bron	Website, contactpersoon of archief	Datum raadplegen
Eigen archief	Archief Antea Group	20 september 2021
Indicatieve kaart militair erfgoed	www.ikme.nl	20 september 2021
Kaart Oorlogshandelingen (REASeuro)	https://reaseuro.nl/oorlogshandelingenkaart/	20 september 2021
'Bunkerarchief'	Nationaal Archief	6 oktober 2021
Mijnenveldkaart	EOD	6 oktober 2021
Literatuur	REASeuro	6 oktober 2021
Toegang 077: Generalkommissariat für das Sicherheitswesen – Höher SS – und Polizeiführer Nord-West	NIOD	6 oktober 2021
VEO Bommenkaart	www.explosievenopsporing.nl/veo-bommenkaart/	20 september 2021

Tabel 1: geraadpleegde bronnen

2. verwachting van Ontploffbare Oorlogsresten

2.1 VEO Bommenkaart

Afbeelding 2. Uitsnede VEO-Bommenkaart binnen het onderzoeksgebied, de globale ligging van het onderzoeksgebied is rood omlijnd. (bron: VEO bommenkaart)

In afbeelding 2 is een overzicht van de VEO bommenkaart opgenomen. Uit de VEO bommenkaart blijkt dat nabij het onderzoeksgebied diverse historische onderzoeken zijn uitgevoerd. In onderstaande opsomming is een overzicht van deze rapporten weergegeven:

- VO Conventionele Explosieven N489 Binnenmaas, kenmerk: VO 140012, Armaex, d.d. 24-10-2014
De aanleiding van het onderzoek zijn de voorgenomen (grond)werkzaamheden aan de N489. Op basis van de geraadpleegde bronnen wordt geconcludeerd dat de onderzoekslocatie niet verdacht is op de aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten.
- Historisch onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van CE Gemeente Binnenmaas, kenmerk: 1806245A01-R18-815, RPS, d.d. 08-11-2018

Het historisch onderzoek van RPS was op het moment van rapportage nog niet beschikbaar voor inzage.

2.2 Indicatieve Kaart Militair Erfgoed

Afbeelding 3. Uitsnede van de Indicatieve kaart Militair Erfgoed met een overzicht van militair erfgoed binnen het onderzoeksgebied. De ligging van het onderzoeksgebied is rood omlijnd. (bron: www.ikme.nl)

In afbeelding 3 is Indicatieve Kaart Militair Erfgoed opgenomen. Op de kaart is te zien dat binnen en nabij het onderzoeksgebied geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten.

2.3 REASeuro Kaart Oorlogshandelingen

Afbeelding 4. Uitsnede van de Oorlogshandelingenkaart van REASeuro. De ligging van het onderzoeksgebied is rood omlijnd. (bron: <https://reaseuro.nl/oorlogshandelingenkaart/>)

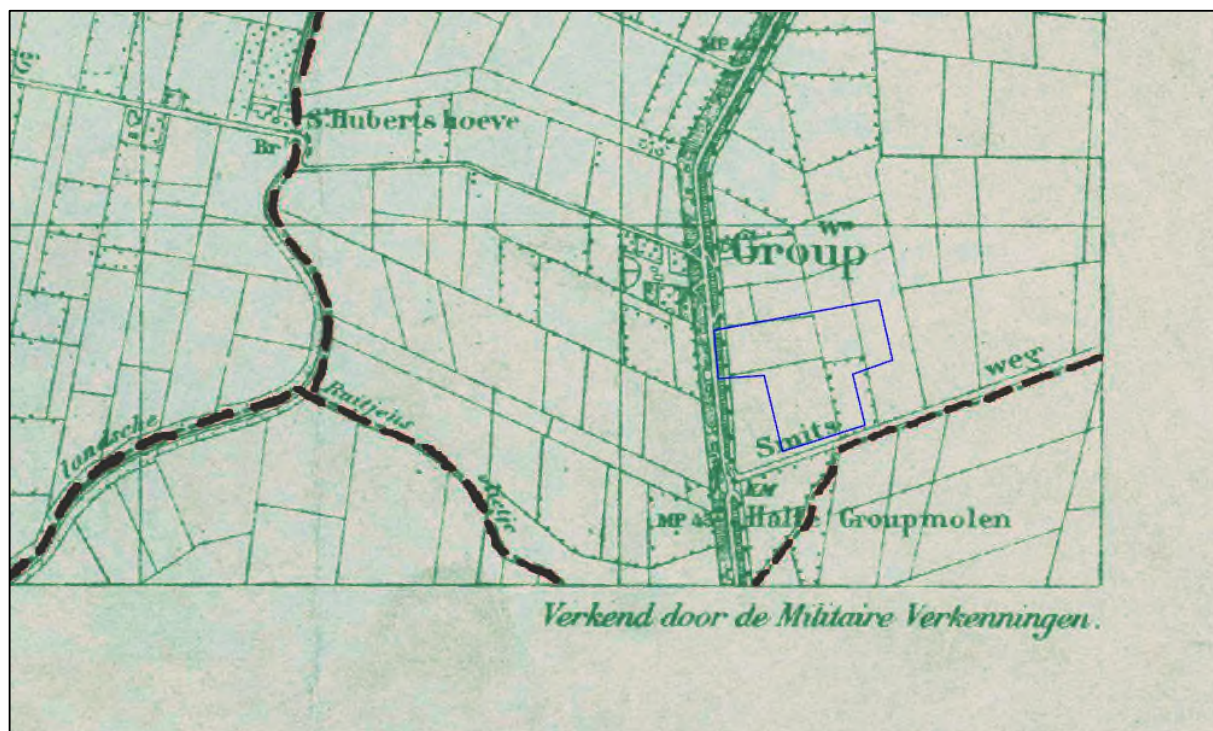
Sinds haar ontstaan in 1998 heeft REASeuro een grote database aan bronnenmateriaal opgebouwd ten behoeve van het uitvoeren van historisch vooronderzoek. Deze database bestaat uit luchtfoto's, gevechtsverslagen maar ook literatuur, om vast te stellen wat de mogelijkheid is van de aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten binnen een bepaald gebied, op basis van bekende oorlogshandelingen.

Deze bronnen zijn gekoppeld aan een Geografisch Informatie Systeem (GIS) waardoor data visueel gepresenteerd kunnen worden. De REASeuro-Oorlogshandelingenkaart heeft tot doel inzage te geven in een deel van deze database.

Uit de kaart blijkt dat binnen het onderzoeksgebied geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten.

2.4 Archief van het 2e Geniecommandement, Bureau Registratie Verdedigingswerken van het Ministerie van Defensie (beter bekend als het Bunkerarchief)

Ter plaatse van het onderzoeksgebied zijn op de Bunkerarchiefkaart geen militaire stellingen ingetekend.

Afbeelding 5: Uitsnede van een kaart uit het Bunkerarchief (Bron: Archief van het 2^e Geniecommandement , bureau Registratie Verdedigingswerken van het Ministerie van Defensie).

2.5 EOD: mijnenveldkaart

Binnen het onderzoeksgebied zijn op de mijnenveldkaart uit het archief van de EOD geen mijnenvelden of mijnverdachte gebieden ingetekend.

Afbeelding 6: Mijnenveldkaart Streijen 9 NW (Bron: EOD).

2.6 Literatuur

Vermist boven de Achterhoek: neergestorte geallieerde vliegtuigen tijdens WOII (1991)		Pagina:
7 augustus 1941	Engels vliegtuig dat op 7 augustus 1941 een noodlanding had moeten maken bij Westmaas op Oud-Beijerland.	95

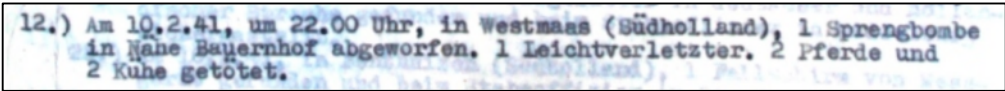
Studiegroep Luchtoorlog (SGLO)		Pagina:
10 mei 1940	Duitse bommenwerper neergestort te Westmaas.	T0103

De oorlog in Westmaas: Herinneringen van (oud-)inwoners (2015)		Pagina:
Datum onbekend	Westmaas heeft benarde situaties meegemaakt. Een keer is er een bom gevallen uit een Engels vliegtuig waarop de Duitsers met luchtafweer geschutschoten. Die bom viel dichtbij de pastorie. Mijn vrouw keek uit het raam en zag dat een huis werd getroffen. We hebben ook tweemaal een beschieting vanuit Noord-Brabant meegemaakt. Tijdens de eerste beschieting heb ik er zelf midden in gelegen.	43
29 oktober 1944	De Engelsen hadden het oog op een stuk afweergeschut dat stond op de locatie van de Zonnehoek aan de Smidsweg. Daar vandaan was op het Engelse vliegtuig geschoten. Op maandagmorgen zijn de Engelsen terug gekomen en toen dachten ze, omdat wij aan de haven van Westmaas woonden, dat er vanuit de haven geschoten was.	36
30 oktober 1944	De maandag daarop hoorden we een vliegtuig. Alie en ik liepen naar het raam en wij zagen een zwart geval naar beneden komen en toen zakte het huis helemaal naar achteren. Mijn zus Nel stond in de bijkeuken en zij kreeg stukken van het huis over zich heen. Het eerste waaraan ik dacht (ik was 6 jaar): 'O, nu ben ik mijn legpuzzel kwijt'. Ik had die gehad voor mijn verjaardag. Alie en ik hadden amper ietsel opgelopen, alleen Lenie had wat verschroeid haar. Alie had kneuzingen in haar rug, maar mijn zus Nel was wel zwaar gewond en liep een schedelbasisfractuur op. Aanvankelijk konden ze Nel niet vinden, maar de Duitsers hielpen mee om ons onder de ravage vandaan te halen. Toen was er een Duitser en die zag een puntje van een schoen. Dat bleek de schoen van Nel te zijn en zij werd direct naar het ziekenhuis gebracht. In het ziekenhuis hebben ze haar de eerste vier dagen niet behandeld, omdat ze vreesden dat ze het niet zou halen. Nel had ook nog een dubbele kaakfractuur en een gebroken arm en een gebroken been opgelopen. Het was een complete ravage die door dit bombardement was aangericht. Veel ruiten waren kapot ende bom viel uiteindelijk in de sloot net voor de woning van ons. Wanneer die op het huis was gevallen, dan hadden wij dit niet meer kunnen navertellen. Maar de Duitsers hebben ons goed geholpen bij het opruimen. Ons huis is eigenlijk het enige gebouw in Westmaas dat als gevolg van bombardementen vernield is	36
	 Gezicht op de Munnikenweg 1939 met links de boerderij van Leen en Jany de Jongh met op de voorgrond het huis dat op 30 oktober 1944 door een bom van een Engels vliegtuig werd getroffen.	37

De oorlog in Westmaas: Herinneringen van (oud-)inwoners (2015)		Pagina:
2 november 1944	Het fatale incident vond plaats op 2 november 1944. De oorlog verliep steeds slechter voor de Duitsers. In de schuur bij het huis was er een aantal soldaten ingekwartierd en aan de overkant van de weg zaten Duitse soldaten voor het Rode Kruis in een villa, genaamd Huize Hennie. "Echte rotzakken zaten ertussen", weet mevrouw Batenburg nog, "al moet ik meteen zeggen dat er ook goeie bij waren, maar de meeste waren fanatiek.	51

2.7 NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust en Genocidestudies

In het NIOD is de toegang 077: Generalkommissariat für das Sicherheitswesen – Höhere SS – und Polizeiführer Nord-West geraadpleegd. Dit heeft de volgende resultaten opgeleverd:

Toegang 077: Generalkommissariat für das Sicherheitswesen – Höhere SS- und Polizeiführer Nord-West	
Inventaris 1328	Dagberichten van de Befehlshaber der Ordnungspolizei Den Haag betreffende vijandelijke luchtaanvallen, 1940-1941.
10 februari 1941:	
	

3. Conclusie en advies

Deze QuickScan OO heeft tot doel om een eerste indicatie te geven van de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten. Dit document is niet geschikt om te worden gebruikt als historisch vooronderzoek OO (HVO-OO) voor het vrijgeven van een gebied op verwachting van OO. Wel is dit document geschikt om een inschatting te kunnen maken van de mogelijke te verwachten risico's. Het resultaat van de Quickscan is afhankelijk van een beperkt aantal beschikbare bronnen. De kans is echter aanwezig dat mogelijk belangrijke informatie niet is verwerkt in dit document.

Op basis van de gegevens zoals opgenomen in onderhavige QuickScan OO is de verwachting dat zich binnen het onderzoeksgebied geen OO verdachte gebieden bevinden en binnen het voorliggend onderzoeksgebied geen oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden. Binnen het onderzoeksgebied worden op basis van voorliggende informatie dan ook geen OO verwacht. Mocht echter tijdens werkzaamheden spontaan een OO aangetroffen worden, dan dienen de volgende acties te worden ondernomen:

- Het werk ter plaatse van de vindplaats dient te worden stilgelegd.
- De werklocatie, in ieder geval rondom het explosief, dient te worden afgezet. Het aanwezige personeel dient op de hoogte te worden gebracht van de vondst en geïnstrueerd te worden uit de buurt te blijven.
- Er dient contact te worden opgenomen met de politie (0900-8844). De vondst dient gemeld te worden aan de politie. De politie neemt vervolgens contact op met de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD).
- Als de EODD op locatie is, wordt een afspraak gemaakt voor de vernietiging. De EODD maakt deze afspraak met de gemeente, of de politie namens de gemeente.
- De EODD geeft aan de gemeente, of de politie namens de gemeente, advies over de in acht te nemen veiligheidsmaatregelen.
- Indien de te nemen veiligheidsmaatregelen dit toelaten, kan de gemeente aan de EODD advies vragen over de mogelijkheden tot doorwerken op de betreffende locatie, dan wel elders in de nabijheid van het werk en de daarbij in acht te nemen veiligheidsmaatregelen totdat het explosief wordt geruimd.
- Het explosief wordt geruimd.

Indien OO worden aangetroffen binnen het werkgebied, is dit nieuwe feitelijke informatie. Als deze situatie zich voordoet, moet in overleg met een ter zake deskundige worden vastgesteld of sprake is van een incident of dat er aanleiding is de werkwijze aan te passen.

Antea Group
Oosterhout, oktober 2021